

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Katedra vizuální kultury

Bakalářská práce

Večer v průběhu roku u nás doma

Praktická práce

Kateřina Koláčná

Specializace v pedagogice

Vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce

MgA. et Mgr. Stanislav Poláček

2014 Plzeň

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, dne 30. června 2014

vlastnoruční podpis

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce MgA. Mgr. Stanislavu Poláčkovi za odborné vedení práce, věcné připomínky, dobré rady a vstřícnost při konzultacích a při vypracování bakalářské práce. Také bych chtěla poděkovat PhDr. Martině Komzákové za konzultace a vedení v teoretické části práce.

Anotace

Cílem mé bakalářské práce bylo vytvořit soubor dvanácti různě velkých obrazů na téma „večery v průběhu roku u nás doma“. Součástí bakalářské práce je soubor návrhů. Malba je provedena technikou akrylu na sololitových deskách. Teoretická část se zabývá umělci a směry, které na mě měly největší vliv, a dále pak vlastní reflexí a možnostmi využití tématu bakalářské práce v pedagogické praxi.

Klíčová slova:

večer v průběhu roku u nás doma, malba, impresionismus, postimpresionismus, expresionismus, reflexe, využití tématu v pedagogické praxi

Annotation

The aim of my bachelor work has been to create a series of twelve paintings, varying in size and based on thematic evenings at my home during a year. A part of the bachelor work is a set of sketches. The used technique is acryl on the fibreboard panels. In theoretical part I wrote about the artists and styles that have had the biggest impact on my work. Then there is the reflection of my work and possible use in the pedagogical praxis.

Key words:

Evening at our home during the year, painting, impressionism, postimpressionism, expressionism, reflection, use of the theme in pedagogical praxis

1. Obsah

1. Obsah.....	5
2. Úvod.....	7
3. Proces tvorby.....	8
3.1 Inspirace.....	8
3.1.1. Šerosvit.....	8
3.1.2. Impresionismus.....	8
3.1.2.1. Édouard Manet.....	8
3.1.2.2 Claude Monet.....	9
3.1.3. Postimpresionismus.....	9
3.1.3.1. Paul Cézanne.....	9
3.1.3.2. Vincent van Gogh.....	10
3.1.4. Expresionismus.....	10
3.1.4.1. Emil Filla.....	10
3.2. Vývoj práce.....	11
3.2.1. Technika a postup práce.....	11
4. Popis obrazů.....	12
4.1. Terasa.....	12
4.2. Rybník.....	13
4.3. Noc.....	13
4.4. Večeře.....	14
4.5. TV.....	14
4.6. Tichá domácnost.....	15
4.7. Balkón.....	15
4.8. Koupel.....	15

4.9. Hra.....	16
4.10. Rodina.....	16
4.11. Zátíší.....	17
4.12. Čtenář dějin umění.....	17
5. Reflexe tvorby.....	18
6. Využití tématu v pedagogické praxi.....	19
6.1. Dlouhodobý projekt.....	19
6.2. Malba a tvořivost ve výtvarné výchově.....	20
7. Závěr	23
8. Resumé.....	24
9. Zdroje	25
9.1. Seznam použité literatury.....	25
9.2. Elektronické zdroje.....	25
10. Obrazové přílohy.....	27

2. Úvod

Zadání mé bakalářské práce zní Večer v průběhu roku u nás doma. Techniku jsem zvolila olejomalbu s tím, že skicovní materiál pro náročnost a nákladnost techniky probíhal technikou akrylu. V průběhu práce jsem však došla k závěru, že olejomalba je pro mě velké sousto a že bych se měla soustředit na techniku malby, kterou znám a mám s ní zkušenost, což je akrylová malba na sololit. Původní technika měla podpořit můj záměr vytvořit práce inspirující se technikou chiaroscuro (šerosvit). V průběhu konzultací a skicování ale vyplynulo na povrch jiné pojetí malby. Stále pro mě byla důležitá hra světla, ale gesto malby už směřovalo jiným autorským směrem. Pro alespoň částečné zachování efektu olejomalby jsem do akrylu přimíchávala u některých obrazů retardér pro zpomalení doby schnutí. Barva díky tomu získala téměř konzistenci olejomalby.

Výběr praktické bakalářské práce pro mě byl jasný hned ze začátku. Má maturitní práce byla též praktická, ale jednalo se o grafický design a tisk, takže tentokrát jsem se chtěla vrátit ke klasické technice, a to malbě. Malba je pro mě velmi přitažlivá svou škálou možností, co se týče jak gestického vyjádření, tak využití barev. Vždy mě fascinovaly a inspirovaly obrazy impresionistů a expresionistů, jejich emocionální a osobní vklad do obrazu s pozorným a osobitým pozorováním světa kolem. Též díla klasických mistrů s jejich dokonalým využitím techniky malby jsou pro mne úžasným zážitkem.

Téma práce jsem zvolila s představou mozaiky zážitků z osobního života. Chtěla jsem se soustředit na poskládání a prezentaci obrazů tak, aby dávaly dohromady jeden velký příběh. Po konzultaci s vedoucím práce jsem byla nasměrována jiným směrem. Každý obraz teď vypráví svůj vlastní příběh. Také technika malby je individuální k tématu. Někde používám výše zmíněný retardér pro učesanost malby. V průběhu malby jsem si některé obrazy spojila s díly z dějin umění, např. Večeři s Poslední večeří od Leonarda da Vinci. Snažila jsem se udržet jeho barevnou kompozici co se týče postav. Také zátiší od Paula Cézanna mi bylo inspirací v mém zátiší co se práce s barvou týče.

Dvanáct večerů v průběhu roku pro mě znamená ohlédnutí za mým životem. Analýza trávení mého volného času. Všechny obrazy jsou založeny na situaci, která se již udála, ne nezbytně v průběhu tohoto roku. Mým motivem ke zvolení tohoto tématu bylo pro mne velmi náročné období. V průběhu dvou let jsem objevila stránky, které jsem dosud neznala, zároveň jsem ale neměla možnost tyto změny opravdu vnímat. Celý ten čas jako by proplynul a nejsilnější pocit z něj byl stres, nespokojenost, křeč a stereotyp. Proto jsem se rozhodla pro zpětné ohlédnutí, abych tyto pocity vysvětlila a pochopila, v lepším případě uvolnila.

3. Proces tvorby

3.1. Inspirace

Prvotní inspirací bylo propojení abstrakce s konkrétním prvkem zakomponovaným do obrazu. Tento směr jsem ovšem opustila. Inspirace směru a způsobu tvorby přicházela v průběhu vybírání témat pro jednotlivé obrazy. Některá témata ve mně vyvolala obraz z dějin umění, který jsem si vyhledala, a inspirovala jsem se způsobem jeho provedení. Některé náměty vyplynuly na povrch automaticky, jiné jsem musela hledat. Chtěla jsem mít rozptýlené prostředí a nechtěla jsem se již od začátku soustředit jen na zdi mého domova, ale i na blízké okolí.

3.1.1. Šerosvit

Technika šerosvitu je pro mě snad nejefektivnější část umění. Dokonalé vytvoření atmosféry díky světlu a stínu mě nikdy nepřestane fascinovat. Obraz mě naprosto vtáhne do situace na plátně, nutí mě zírat na jednotlivé součásti a jejich perfektní harmonii, která roznítí fantazii. Nutí mě si představovat, jaký efekt musel takový obraz mít na diváka bez televize, speciálních efektů a vymožeností dneška. V jakém úžasu a ohromení museli obraz vnímat. Mě udivuje tato technika i teď, po poznání hyperrealismu a fotorealismu.

3.1.2. Impresionismus

3.1.2.1. Édouard Manet

Hlavní inspirací co se barev týče byly základy položené E. Manetem a jeho současníky. E. H. Gombrich ve svém Příběhu umění vztyčil tři revoluční umělce 19. století. Já se zaměřím na posledního z nich, a tím je právě Édouard Manet (1832- 1883). Manet a jeho přátelé se inspirovali a rozvinuli Coubertův záměr, a to ten, že tradiční zobrazování podle reality je špatné a založené na mylné představě.

Akademické pojetí malby, plné hladkých přechodů mezi světlem a stínem v ateliérových podmínkách, už nebyla cesta pro Maneta. Uvědomoval si, že v přírodě a ve světě kolem nás takové přechody a stínování jsou jen zřídka k nalezení. Naopak ostré kontrasty způsobené slunečním svitem jsou pravdivější. Díla těchto průkopníků se řídila pravidlem „co vidím, ne co vím“.

V akademickém pojetí a v historickém pojetí se toto pravidlo dodržovalo naopak, např. v Egyptě, kde platil kánon zobrazování věcí z nejlépe poznatelného úhlu; v Renesanci,

kdy záměrem bylo hluboké poznání lidské anatomie (opět důraz na vědění, ne vidění). Nikdo z umělců do této doby nepochyboval o tom, že každý objekt v přírodě má svůj stálý, ohraničený tvar. Teď ale Manet a jeho následovníci přišli s revolucionářským pojetím reality, a to, že svět se nezkládá z hranic, ale spíše ze změtí barev, návzájem se ovlivňujících a propojujících.[1]

Manetovo dílo *Balkón* z roku 1869 je příkladem techniky, kterou jsem se inspirovala při práci s interiérem. Kontrast osvětlení scény na balkóně a temného interiéru, do kterého se jakoby vpíjí postava muže, je princip, kterého jsem se částečně držela ve svých pracích.

3.1.2.2. Claude Monet

Průkopník plenérové tvorby, součatník E. Maneta a jeho přítel, též pracoval s „viděním a ne vědění“, však si kvůli oddanosti malbě podle předlohy v přírodě pořídil ateliér na loďce a zavrhoval pohodlné tvoření mezi zdmi. Soustředil se na nálady a proměny scenérie. Venku svůj námět nemůžeme zmrazit a zakonzervovat, abychom mohli obraz pečlivě a pomalu vystavět. S rozmyslem míchat barvy na paletě a teprve pak je nanášet na plátno. Pohyb a proměnnost přírody se Monet snažil zachytit dynamickou malbou a rychlými, vždy ne přesně definovanými tahy štětce. Tento fakt dovádělo mnoho uměleckých kritiků k šílenství a výraznému protestování, ovšem v kontextu vývoje a historie byl právě tento postup tak revoluční a jedinečný, že se k těmto umělcům budeme, jak doufám, ještě dlouho vracet pro radu a inspiraci.[2]

3.1.3. Postimpresionismus

3.1.3.1. Paul Cézanne

Gombrich jej považuje za prvního teoretika a umělce, který opravdu začal prosazovat moderní umění takové, jaké jej známe teď. Tvrdí, že impresionisté, přestože se nedají zařadit do akademického okruhu malby, stále lpěli na zaběhlých akademických konvencích, tedy dokonalém zobrazování skutečnosti. Cézanne ovšem hluboce uvažoval, jakým novým směrem by se mělo umění vydat. Nechtěl, aby umění otrocky kopírovalo přírodu a skutečnost. Obával se neuspořádanosti, která se objevovala v obrazech impresionistů díky nejasným obrysům.[3] Pravděpodobně vlivem těchto obav dospěl k obrysovosti ve svých malbách.

1,2,3: GOMBRICH, E. H., *Příběh umění*, Praha, Argo, Mladá fronta, 2001, ISBN- 80-204-0685-9

Dílo Paula Cézanne mě inspirovalo svou divokostí malby, která je ovšem svázána obrysy; vzniká tak v obrazech zajímavé napětí. Gesto jeho malby stále reaguje na odznívající impresionismus, nacházíme v něm však expresi a jeho vliv na vývoj kubismu je znatelný na první pohled, viz obraz hora Sainte-Victoire. Právě jeho propojení stylů a nezačlenění do jednoho konkrétního stylu mě na jeho tvorbě zajímá nejvíc. Značí to pro mě hledání svého vlastního stylu výrazové tvorby.

3.1.3.2. Vincent van Gogh

Malíř holandského původu, který tvořil na jihu Francie v Arles. Byl hluboce věřícím člověkem. Jeho inspirace pocházela od Milleta a jeho sociálního cítění, které vkládal do svých obrazů. Van Goghovo slabé psychické zdraví ukončilo umělcův život velmi brzy, již v jeho sedmatřiceti letech. Jeho nejslavnější obrazy pocházejí z posledních tří let jeho života.

Inspirací mu též byli impresionisté a pointilismus, silně ho lákala malba v jasných tónech. Vkládal však do obrazů něco navíc, své emoce a silné citové vypětí, které ho ovládalo. Goghovy náměty nemají limity, maloval vše od krajin až po svůj pokojík v Arles.

Van Gogh se rozhodně nezabýval zobrazováním reality jako takové, soustředil se na to, jak na něj věci kolem působí a snažil se tyto pocity přenést na plátno za použití barev a tvarů, aby divákům dal pocítit to, co cítí malíř při tvorbě. Modifikoval si předměty a tvary pro své záměry. Směrem od přesného zobrazování reality se vydal společně s Cézannem, ikdyž každý jinými prostředky a pro jiné důvody. Cézanne chtěl analyzovat vztah tvarů a barev, Gogh chtěl vyjádřit své pocity. [4]

Dílo van Gogha pro mě znamená mnoho. Expresivnost jeho tvorby a osobní vklad do umění je filozofie, která je mi nejbližší. Tato cesta má pro mne osobně největší význam.

3.1.4. Expresionismus

Z expresionismu si hlavně беру příklad ve stylu používání barvy a deformování skutečnosti. Témata jako sociální kritika a soucit s lidským utrpením se do tématu nemohla v mém pojetí vejít.

3.1.4.1. Emil Filla

Z díla Emila Filly je pro mne zásadní jeho expresionistická část. Obraz Čtenář Dostojevského je pro mne stěžejním dílem mého studia. Mám ho neodmyslitelně spojeného

4: GOMBRICH, E. H., *Příběh umění*, Praha, Argo, Mladá fronta, 2001, ISBN- 80-204-0685-9

s dějinami umění a jejich studiem. Již na střední škole jsme si tento obraz interpretovali podle svého jako „Čtenáře dějin umění“. Symbolizuje pro mě pojetí studia, které na mě má stejné účinky jako na Fillova čtenáře Dostojevskij.

3.2. Vývoj práce

Prvotní skici ukazují, jakým směrem jsem měla ze začátku nakročeno. Jednalo se o fragmenty ze života, které ovšem neměly osobní náboj a byly příliš náhodné. Nechtěla jsem diváka pustit do opravdu osobního života. Soukromí si cením asi nejvíc a domov a lidi v něm jsou mým azylem před shonem a nestálostí společnosti a považuji to za čistě soukromou věc, která by ztratila na jedinečnosti, kdybych ji najednou sdílela se všemi. Téma jsem si vybrala s představou o zobrazení obecnějších témat, do kterých by se mohl každý promítnout, aniž bych mu dala možnost nahlédnout do mého skutečného života. Vedoucí práce mě ovšem přesvědčil, že osobnější cesta je lepší, a i když například zjistím, že se vlastně nic moc neděje, tak je to dobrým námětem a zjištěním pro mě osobně, že námět sedění u televize nemusí být nudným a pro diváka nezajímavým.

Později jsem ocenila toto nasměrování, jelikož jsem tvorbu pojala jako reflexi předchozích dvou let a analýzu trávení volného času, kterého bylo málo. Záměrem bylo ohlédnutí se za dvěma roky, které uplynuly bez povšimnutí za velkého shonu a nulové reflexe.

Pro zachování soukromí jsem nevypracovala do detailu postavy v obrazech, ale zvolila jsem pouhé naznačení postav. Vedoucí práce mi potvrdil, že nemusím vše otrocky kopírovat do posledního detailu, ale že stačí náznak. Snažila jsem se držet jeho rad a být pozorná v průběhu malby na momenty, které jsou silné a už nepotřebují další dovyprávění. Snaha byla udržet obrazy dynamické a neutahat je zbytečným převyprávěním skutečnosti. Obraz bude stále čitelný a zachová si atmosféru a energii.

3.2.1. Technika a postup práce

Práce, jak už jsem zmínila v úvodu, měla být původně provedena olejem. Ovšem po několika návrzích provedených olejem jsem změnila názor a zvolila techniku akrylu na sololit. Je to technika, ve které jsem si nejvíc jistá, zvláště pak uvážím-li rozměry, které jsem pro jednotlivé obrazy zvolila.

Velikost jednotlivých obrazů je různorodá - od čtvercových formátů po obdélníkové, od středoformátu po velkoformát.

Sololitové desky jsou podbity rámy vyhotovenými ze dřeva pro zabránění kroucení materiálu. Sololit má tendenci se po namočení prohýbat. Povrch je opatřen latexovým nátěrem pro menší savost materiálu a pro lepší nanášení barev. Výhoda latexu spočívá v rychlém schnutí a ve snadné přípravě podkladu. Zvolila jsem dva odstíny nátěru, jeden okrový odstín pro obrazy tónované v teplých barvách a druhý šedomodrý nátěr pro studené tónování.

Akrylové barvy jsou syntetické nebo přírodní pigmenty pojené akrylovým pojidlem, které je tvořeno polymerovými emulzemi umělých pryskyřic. Jako ředidlo akrylových barev se používá voda, díky tomu rychle schnou a vrstvení malby je velmi jednoduché, jelikož spodní vrstvy se nerozmazávají díky voděodolnosti barev po úplném zaschnutí. Oproti oleji jsou barvy sytější a nejsou náchylné k praskání u vrstvené malby. Kvůli jejich sytosti jsem využila akryl, jelikož mám tendenci malbu zakalit do nejasných a mdlých barev. Tato vlastnost mi pomohla udržet malbu svěží s jasnou barevností.

Zvolila jsem malbu štětcem, nechtěla jsem vytvořit pastózní malbu, které bych docílila díky špachtli, a zároveň jsem chtěla zachovat gesto tahu, které by zaniklo při malbě válečkem.

Pro zachování efektu olejomalby u některých obrazů jsem použila retardér akrylových barev pro prodloužení doby schnutí a pro olejovou konzistenci barev. Retardér zlepšuje roztírání barev a jejich míšení.[5]

4. Popis obrazů

4.1. Terasa

Obraz Terasa byl posledním tématem, které jsem zvolila. Jednalo se také o poslední velký formát, u kterého jsem si nebyla jistá, jak jej využít, a díky oslavě, kterou jsme uspořádali v květnu, jsem dostala nápad tohoto prolnutí typické zahradní oslavy s grilováním, který se ovšem uskutečnil v bytovce na terase s výhledem na sídliště. Pro kontrast jsem vybarvila bytovky v pozadí v barvách západu slunce, protože i něco jako panelové pozůstatky velké výstavby mohou být v zapadajícím slunci romantické.

Pro mě jako pro člověka, který je zvyklý na přírodu a dům se zahradou, byl poslední rok náročný kvůli nízkému kontaktu s přírodou, díky životu v městském bytě.

5: *Akrylové barvy* [online], Dostupné z <http://www.koh-i-noor.cz/akrylove-barvy>, 26.6.2014

Kompozicí postav jsem chtěla vykreslit dynamiku večera, kdy každý funguje jako nezávyslá jednotka, ale zároveň je mezi jednotlivci určitá harmonie. Cílem bylo vykreslit příjemnou komunikaci nad dobrým jídlem a pitím s přáteli, kteří, jak občas zapomínáme, jsou důležitou součástí našich životů. Díky různým perspektivám, ze kterých se dívají na věci, nám pomáhají se vyrovnat se situacemi, do kterých se jinak máme tendenci ponořit bez schopnosti reflexe a nadhledu.

4.2. Rybník

Rybník je zachycením momentu, kdy je horká noc, kdy se nedá spát, přesto že jsou všechna okna dokořán a kdy sebemenší pokrývka je nepohodlná a příliš hřejivá. Je to noc, kdy je nejlepší se vydat k vodě a osvěžit své rozpálené tělo v chladné vodě a mít celou pláž jen pro sebe, bez klasického klaustrofobního pocitu, kdy si vedle vašeho ručníku sedne banda teenagerů a pod nos vám vyfukují cigaretový kouř, a když se zvednou a odejdou, zbyde po nich smetiště.

Chtěla jsem zachytit barevnost takové noci, kdy rybník odráží poslední paprsky slunce a ztemnělé okolní prostředí. Také mi šlo o zdůraznění vzrušení, vlézt do temné vody, která se stává perfektním zrcadlem, a my máme pocit nejistoty ze tmy, která se kolem nás rozlévá. Osobně se odvážím vlézt do temné vody jen tam kde už to znám.

4.3. Noc

Tento obraz odkazuje na van Goghovu Hvězdnou noc nad Rhônou, na jeho vnímání hvězdné oblohy, která není statická. Jakoby vnímal světla proudící a prolínajících se kolem jednotlivých hvězd a vesmíru, který není černý, ale plný odstínů modré a ovlivněný září hvězd.

Chtěla jsem tento pocit z nesmírnosti a barevnosti vesmíru vyzvednout, zároveň jsem kostelní veží chtěla zachytit lidskou snahu dosáhnout ke hvězdám a poznat neznámé, které kolem nás existuje. Také jsem chtěla poukázat na rozdíl mezi městem, působícím na noční nebe, a přírodou, která harmonicky splývá s nebem a působí magicky za měsíčního svitu. Město potlačuje krásu noční oblohy, zvláště ve velkých městech je hvězdné nebe ochuzené.

Dvě postavy ležící v popředí obrazu by měly zdůraznit naši malost v kontextu vesmíru, zároveň by ale divák měl pocítit jedinečnost tohoto momentu ticha a souznění s okolím a s blízkým člověkem. Pocit nejen nezávislého pozorovatele, ale i součásti celku.

4.4. Večeře

Obraz s nádobím prošel asi největším vývojem, jelikož to byl jediný obraz, který jsem začala v oželi. V příloze je vidět rozdíl mezi použitou technikou a vyjádřením situace. Akrylová finální verze je podle mě živější a zajímavější gestem, které dokresluje nepořádek a zdánlivý chaos při přípravování jídla.

Chtěla jsem zachytit pocit zmatku, kterým na mě jako na diváka přítelovo vaření působí. Nejen přítelův postup, když se člověk zastaví a dívá se třeba na babičku nebo maminku, jak se v kuchyni pohybují, míra rozdílnosti jejich systému a určité rituály, které za léta praxe vyvynuly, je to fascinující podívaná.

Několikrát jsme se v kuchyni pohádali, protože „způsob jak krájíš tu cibuli je zbytečně složitý, proč je všude takový nepořádek, nepoužívej tolik nádobí, pozor s tím nožem“, a to jsou jen jedny z mála konfliktů, které v kuchyni můžou nastat. Proto od jisté doby, když je jeden z nás v kuchyni, druhý se nevměšuje. To mi dalo příležitost pozorovat, kde a jak se naše postupy liší a jaký na mě celkový dojem jeho vaření dělá. Přestože některým způsobům nerozumím, je to příjemná podívaná, zvláště pak, pokud z toho vznikne vynikající večeře.

4.5. TV

Jeden z námětů, kterému jsem se chtěla vyhnout, ale asi je to nedílná součást souboru, protože jen velmi vytížení lidé, nebo velmi chudí, nebo naopak velmi zásadoví se nedívají na televizi. Můžu se pochlubit, že se nedíváme na žádné kanály typu Nova, Prima a jiná velmi obohacující média, ale jako milovníci filmů a seriálů trávíme před televizí určitě v průměru hodinu denně, takže nezařadit to do jednoho z dvanácti večerů by bylo pokrytecké.

Chtěla jsem tímto obrazem vyjádřit oddych, který si dopřejeme po dni práce a studia, klid a odreagování po dni shonu a reálného života, plného povinností a starostí. Když se nám nechce mluvit, bohatě nám stačí vedle sebe sedět a společně vnímat.

Použitím barev jsem chtěla vystihnout ovlivnění místnosti světlem vycházejícího z obrazovky. Každý pozná, když v oknech domů a bytů září obrazovka; vydává podivné umělé světlo. Toto světlo a atmosféru, kterou přináší do místnosti, jsem se pokusila zachytit.

Důležité pro mě bylo nezasadit obrazovku do prostoru jako nejdůležitější část obývacího pokoje, protože to rozhodně není náš případ, že by televize byla pomalu nejdůležitějším členem rodiny, jak to v mnoha domácnostech funguje.

4.6. Tichá domácnost

Tímto obrazem jsem chtěla vyjádřit napětí, které občas vznikne v domácnosti, s někým sdílené. Moment kdy každý potřebuje být sám, ale zároveň není prostor kam se zavřít. Takže jedinou možností je schovat se za obrazovku počítače, který většinou obsahuje mikrosvět online přátel a serverů, kterými se zabavit a přenést jinam. Důležitým momentem pro mě nebylo sdílení jedné místnosti, ale pocit oddělení. Divák by měl poznat, že každý je v jiném světě, ve svém vlastním.

Musím přiznat že s barevností obrazu jsem měla poněkud potíže, ovšem po konzultaci s vedoucím práce, který s všiml na fotce obrazu za tímto, v oranžových a červených odstínech, doporučil mi zakomponovat tyto barvy do postavy v popředí pro její přiblížení a oddělení od postavy v pozadí. Opět jsem se snažila vystihnout vliv světla z obrazovky na nejbližší okolí a ovlivnění nálady situace.

4.7. Balkón

Je jeden z prvních venkovních námětů, snažila jsem se o zachycení atmosféry zapadajícího slunce, které vlivem atmosféry mění barvu až do rozpálené červenooranžové záře, zároveň jsem chtěla podchytit moment, kdy už se okolní nebe šeří a zbývá opravdu pár minut do úplného západu. Barevná kompozice je také pocitovým pozadím postav, levá je aktivní a živá, až agresivní, a naproti tomu klidná pasivní nálada.

V průběhu malby, která kvůli velikosti musela probíhat na terase našeho bytu, se mi na obraz promítly stíny dřevěné konstrukce, která je na střeše pro clonění přímého slunce. Vyvořili se tak na obraze geometrické tvary, které korespondovaly s pruhy na lehátku a s rytmem zábradlí, zároveň dávaly ztemnělému nebi dynamiku. Zachytila jsem tuto fázi na fotku, vedoucí práce mi doporučil tam tento motiv zakomponovat. Do poslední chvíle jsem váhala, jestli tak radikální krok mám udělat, ale nakonec jsem se pro něj nerozhodla a nezakomponovala jej do závěrečné úpravy obrazu.

4.8. Koupel

Koupel je jeden z intimnějších momentů v souboru, nechtěla jsem ovšem, aby působil vulgárně, a tak jsem vytvořila opět spíše relaxační atmosféru v tlumených barvách, kdy voda koupele díky osvětlení hází odlesky po dlaždičkách na stěně koupelny.

Také tento obraz prošel velkým vývojem, jelikož jsem tápala co se kompozice týče. Pohled byl příliš z výšky, takže to vypadalo jako nevydařená fotografie ve stíněném

prostoru, kde pro fotografování nejsou nejlepší podmínky. Vedoucí mě navedl právě na snížení pohledu a představení si koupelny jako otevřeného prostoru, který můžeme obejít a zvolit nejlepší pohled.

Cílem bylo zachytit horkou koupel v zamlžené koupelně po ledovém zimním dni, kdy pobíháním po městě a neustálém vstupováním do chladu z přehřátých prostor prokřehla naše těla, a kdy horká vana v teple domova je to nejlepší, co si člověk může přát.

4.9. Hra

Toto téma bylo jedno z prvních, které jsem si zvolila. Napřed jsem chtěla udělat detail skloněných hlav nad hrací deskou, ovšem vedoucí práce navrhl více malebný pohled, ne fotografický detail, takže jsem postavy zakomponovala do většího prostoru.

V pozadí se odehrává ještě jeden plán obrazu a to je průhled do kuchyně, kde další postava umývá nádobí. Šlo mi o zobrazení večeru živého, různorodého a zajímavého jednotlivými prvky. Pro barevnost zadního plánu mě inspirovaly jedny balkonové dveře, které jsem viděla z restaurace U Salzmannů. Ze zahrádky ve vnitřím bloku domů byly vidět nádherné modrozelené dveře, jejichž barva mě okouzila hned na první pohled a věděla jsem, že je budu chtít do své práce zakomponovat.

Opět mi jde o hru světla a stínu, kdy se část interiéru ztrácí ve tmě a vznikají tím pouhé náznaky předmětů, které se tam nacházejí. Pro hloubku obrazu jsem rozehrála zadní část obrazu také ve světlých barvách, aby námět nebyl tak centralizovaný, ale spíše dával tušit příjemný večer v širší společnosti přátel.

4.10. Rodina

Námětem tohoto obrazu je vánoční večeře, kterou jsme uspořádali v našem novém bytě. Byly to po dlouhé době Vánoce, kdy se naše rodina sešla kompletní. Většinu Vánoc jsem trávila jen s rodiči kvůli jejich dlouhodobému pobytu v zahraničí, takže se nikdy nejednalo o velké vánoční oslavy i s prarodiči, tetami a dalšími rodinnými příslušníky.

Osobně jsem si tento den užila, pojali jsme tuto druhou večeři v anglickém stylu s krocanem, nádivkou a pečenými brambory. S mamkou jsme vše připravovaly, zatímco zbytek rodiny polehával a díval se na pohádky a snažil se strávit předchozí štědrovečerní večeři.

Chtěla jsem vystihnout přeplněnost malého prostoru a netypické veřečení na klíně

a ne u slavnostního stolu. Také jsem chtěla zdůraznit jisté napětí, které je typické asi pro většinu rodin. A i když se snažíme sebevíc, stále jsou přítomny problémy a neshody, proto jsem obraz nedokončila a nevyšperkovala, protože rodinné oslavy u nás doma jsou vše, jen ne tak docela harmonické. Vždy má někdo špatnou náladu a pokaždé se někdo s někým popichuje.

4.11. Zátíší

Zátíší vzniklo ze skici mě, jak maluji. Opět jsem nevěděla, jak zachytit tento moment, aby nebyl příliš přímočarý a donutil diváka se alespoň na chvíli pozastavit a přemýšlet, co tento obraz předává.

Jak jsem již psala, inspirací mi byla Cézannova zátíší s hliněnými džbány, naznačila jsem jej horním plánem obrazu, kde můžeme vidět postavení zátíší, které je námětem tvorby, která se odehrává na obraze.

Nejsem velmi inspirovaná tématem zátíší, tento námět se v mém podvědomí uložil do schránky věčné, nudné, školní zadání, takže jsem si nebyla jistá, jestli dokážu vytvořit atraktivní a zajímavý obraz. Když jsem se ale vrátila k práci Cézanna a jeho pojetí zátíší, věděla jsem, že touto cestou se chci vydat. Mám ráda Cézannovo použití barvy a snažila jsem se jít podobnou cestou co se vystavění obrazu týče. Také jeho obrysovost, která sklidní syté barvy, pro mě byla důležitým prvkem.

4.12. Čtenář dějin umění

Čtenář dějin umění vznikl z prvotních skic, kdy jsem se chtěla soustředit na odraz čtenáře v křesle, který je k nám ovšem zády a jedině, co můžeme vidět, je rozmazaný odraz ve skle, které se stává při rozsvíceném světle zrcadlem.

Skicy ale nezachycovaly žádnou náladu, žádné vnitřní rozpoložení, proto jsem se rozhodla zapátrat v historii - jak mé tak výtvarné - a vzpomněla jsem si na maturitní zkoušku a na náš symbol pro zdlouhavé učení, čímž se stal obraz od E. Filly, Čtenář Dostoevského. Fillovo dokonalé zachycení rozpoložení a nálady mi bylo velkou inspirací, snažila jsem se o podobnou kompozici, ovšem s prvky, které se vyskytují u nás doma. Takže jsem použila často v obrazech opakované modré křeslo, ale pro osobitost a abych naprosto nekopírovala Fillovo obraz, jsem změnila jeho barvu v tmavě zelenou, která má vyjadřovat hutnost učiva a únavu.

5. Reflexe tvoby

Jak jsem již v úvodu zmínila, samotnou tvorbu jsem pojala jako analýzu uplynulých dvou let. Samotná tvorba probíhala jako na horské dráze, v jednu chvíli jsem byla schopná za den namalovat čtyři obrazy, aniž bych si to vůbec uvědomila, další dny jsem byla zaseknutá a netušila, co vlastně dělám a proč. Velikost obrazů pro mě byla občas opravdu výzva, už se nejednalo o obraz ke kterému si stoupnu a mám jej za čtyři hodiny hotový a ani mě tvorba příliš neunaví. Občas jsem měla opravdu dilema, jak se u obrazu usadit, abych měla potřebný odstup a zároveň na něj dosáhla. Největší z obrazů jsem musela dělat na etapy, abych získala potřebný odstup od samotné malby.

Z obrazu Čtenáře jsem byla nadšená a velmi inspirovaná, opravdu jsem si užila samotný proces, který mě vrátil zpět na střední školu. Mnohé se od té doby změnilo a většina vztahů z té doby vyšedla, i když se tehdy zdálo, že vydrží navěky. Člověk si zasteskne po lidech, kteří pro něj tolik znamenali a tolik jej obohatili. Zároveň jsem si ale uvědomila, jak moc jsem se změnila. Chtěla jsem v obraze reflektovat smutek, který tyto vzpomínky vyvolávají. Uvědomila jsem si, že ne všechny změny a způsob, kterým život žiji, není zcela uspokojující a naplňující.

Obraz Noci pro mě symbolizuje silné pouto k přírodě a organické složce našeho života. Nejsem spokojena s tím, jak moc se společnost odpojila od přírody. Také si takových okamžiků cením mnohem více od doby, kdy žiji v bytě ve městě a kvůli vytiženému harmonogramu občas zjistím, že jsem celý týden nebyla na žádné procházce v lese či u vody. Toto zjištění je frustrující, jelikož nic mě nedokáže nabít pozitivní energií tak, jako den strávený v přírodě, daleko od přeplněné MHD. Proto jsem v obraze pro kontrast propojila přírodu a město. Také jsem se snažila vyjádřit volnost a prostor, kterého se nám opravdu dostane jen mimo civilizaci.

Dalším obrazem, který navazuje na tuto tematiku volnosti, je Rybník. Vystihuje mou touhu po nespoutanosti a spontánnosti. Snažila jsem se vystihnout komorní náladu, která může vzniknout i v prostředí, které není obehnané zdí a osvětlené slabou žárovkou.

Dalším silným aspektem, který ovlivňuje můj život, je oddělení od mé rodiny. I když už je to dlouhá doba a já jsem dospělá, je to něco, co bude neustále ovlivňovat to, kým jsem. Momenty jako Vánoce, prázdniny a dovolené s nimi jsou pro mě vzácností, jelikož je od svých 14 let vídám málokdy a tak chci, aby tyto chvíle byly skvělé a obohacující, ale jen zřídkakdy takové jsou. Neustále mě provází hořkost z nemožné touhy po harmonické rodině a mým cílem bylo do zdánlivě idilické scény tento pocit zakomponovat, aby divák pocítil ten tichý plíživý pocit z faktu, který není schopen změnit a který každý jistě zažil, i když třeba v jiném kontextu.

6. Využití tématu v pedagogické praxi

Téma dvanáct večerů v průběhu roku u nás doma bych využila k poznání žáků a jejich kontextu. Cílem tohoto tématu by byla forma psychohygieny, kdy například žák má doma konflikt a díky výtvarnému procesu by se s tímto konfliktem mohl vypořádat nebo si ho alespoň utřídit. Z obrazů se dá poznat mnoho a některé věci, o kterých se těžko mluví, nebo o nich nechce být mluveno, je snazší vyjádřit uměním.

Toto téma by se dalo využít jak jako dlouhodobý projekt, tak jako jednorázová aktivita. Také věkový rozsah žáků či studentů může být velký, záleželo by jen na přizpůsobení techniky a podmínek vybrané věkové kategorii.

6.1. Dlouhodobý projekt:

Projekt by byl přizpůsoben pro žáky 2. stupně ZŠ nebo pro starší ročníky ZUŠ, a to kvůli náročným technikám co se týče bezpečnosti a zručnosti.

Námět: Večery v průběhu roku u nás doma

Cíl: Seznámit a přiblížit žáky tvorbě s různými výtvarnými technikami: linoryt, suchá jehla, akvarel, tempera, koláž. Žák je schopen popsat techniku, kterou se naučil a zná základy práce v určitých technikách a jejich možné využití.

Motivace: Široký výběr technik. Prezentace prací v prostorách školy nebo ve výstavní síni. Možnost ukázat díla rodičům a veřejnosti.

Seskupení: Volný výběr svého vlastního tvořivého prostoru s ohledem na aktuální zvolenou techniku.

Pomůcky: S ohledem na prostředky, které by škola mohla poskytnout, by byla přizpůsobena úroveň práce. Pokud by byl například možný přístup k lisu při lynorytu, byla by to jen výhoda. Ovšem ne každá škola si může lis dovolit a ne pro každou školu je to důležitá součást vybavení. Pokud by lis nebyl k dispozici, byla by důležitým aspektem vynalézavost a schopnost poradit si s prostředky které jsou k dispozici, a vymyslet alternativní přístup k dané technice.

Průběh: Aktivní zapojení žáku do technologického procesu. Seznámení se základními technikami a zákonitostmi zvolené techniky a možnostmi jejího využití. Bezpečnostní upozornění, co se práce s barvami a pomůckami týče, pokud by se jednalo o netradiční techniku, se kterou žáci nemají zkušenost. Práce by byla rozložena do jednoho pololetí a čas věnovaný jedné technice by bral ohled na náročnost přípravy a seznámení žáků s danou

technikou.

Na konci každého sezení by následovala krátká reflexe s žáky o tom, jak se jim s technikou pracovalo, co je zaujalo nejvíce a zda je daná technika zajímavá. Po vytvoření jednotlivých děl by též následovala reflexe o tématu onoho večera, o celkovém dojmu z práce. Také by byla důležitá diskuze o jednotlivých dílech a jejich porovnání. Na konci pololetí by byla uspořádána vernisáž pro rodiče a veřejnost.

6.1. Malba a tvořivost ve výtvarné výchově

„Pozorování lidí je základní metodou získávání poznatků a zkušeností pro umělce i psychology.“[6] (Kulka, 2008, str. 14) Myslím, že tento atribut je též důležitý pro profesi učitele. Dobrý učitel zná své žáky a je schopen intuitivně pracovat s jejich přednostmi a limity, zvláště pak učitel výtvarné výchovy. Abychom byli schopni něco z dětské malby vyčíst, je nutné znát výtvarné projevy dítěte v průběhu jejich vývoje. Musíme brát ohledy na výtvarné schopnosti dítěte. Též musíme chápat jisté zákonitosti, co se výtvarného projevu týče. To platí i pro umělce jako takové a to, že „nikdo jako »umělec an sich« či »umění jako takové« neexistuje a nikdy neexistovalo.“ (Hazuková, Šamšula, 2005, str. 10) Každý je ovlivněn sociálním a kulturním kontextem. Důležitě je brát ohled na historické období a na to, že výtvarný projev je determinován faktory ovlivňujícími osobu samotnou.[7]

Tento fakt je důležitým prvkem mé práce a mého pojetí výuky a způsob, kterým bych téma bakalářské práce využila. Důležitým atributem výtvarné výchovy je možnost poznávat svět jiným než čistě racionálním způsobem a uplatněním subjektivity v procesu zaznamenávání těchto postřehů a poznatků. Pro uplatňování subjektivity jsou činnosti koncipovány tak, aby žák dokázal analyzovat osobní vklad, který do tvorby dal, a naopak schopnost účelně promítnout sebe do tvorby.[8]

Přístup k výtvarnému projevu žáků se v dnešní době značně liší od pojetí výtvarné výchovy například v 19. století. Tehdejší požadavky a snahy v institucionalizovaném

6: KULKA, Jiří, *Psychologie umění*, 2., přepracované vydání, Praha, GRADA Publishing a.s., 2008, ISBN-978-80-247-2529-7

7: HAZUKOVÁ, Helena, ŠAMŠULA, Pavel, *Didaktika výtvarné výchovy I*, Praha: Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta, 2005, 129 s., ISBN- 80-7290-237-7

8: JEŘÁBEK, Jaroslav, TUPÝ, Jan, *Umění a kultura: část C. In Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: příloha č. 2*, JEŘÁBEK, Jaroslav, TUPÝ, Jan, č.j. MSMT-2647/2013-210, Praha, MŠMT, 2013, str. 67

prostředí byly „*naučit žáka »správně kreslit« (většinou podle předloh či modelů, výjmečně i podle skutečnosti), aniž byla potřebná pozornost věnovaná otázce, co to vlastně znamená »správně kreslit.«*“ forma se snažila striktně držet dobového akademismu a nebylo výjimkou, že tato forma často zaostávala za převažujícím výtvarným vyjadřováním doby.“ (Hazuková, Šamšula, 2005, str. 12) forma se snažila striktně držet dobového akademismu a nebylo výjimkou, že tato forma často zaostávala za převažujícím výtvarným vyjadřováním doby.[9]

Soudobé tendence se soustřeďují hlavně na rozvoj jednice a využívání alternativního komunikačního prostředku, kterým tvorba je. Nečeká se tedy od žáka, narozdíl od umělců, že bude bořit zažitě tradice umělecké tvorby. Pro dítě či dospívajícího je důležitá výrazová složka umění, schopnost sebepoznání a sebevyjádření skrze tvořivý proces, kterým se mu zároveň přiblíží jak kulturní, tak sociální prostředí, ve kterém žije. [10] Jde hlavně o rozvoj představivosti zkrze tvůrčí procesy, jako je tvorba, vnímání a interpretace. Díky těmto činnostem by měl žák být schopen využívat svou fantazi, představivost, intuici a invenci. Za tímto účelem se používají vizuálně obrazné prostředky jak klasické, tak i nové, jako například multimédia. Tvořivost je jedna ze základních kvalit člověka, díky níž se společnost a lidstvo vyvinuli a díky níž se stále posouvají kupředu. Složky tvořivosti, jak je popsal ve svém referátu J. Uždil, jsou „...citlivost k vlastní činnosti a k vlastnímu zžitku z probíhajícího výkonu, schopnost cílevědomé analýzy složek daného úkolu a procesu, jenž směřuje k jeho dosažení, schopnost ústrojně syntézy takové, která není založena jen na zevšebecnění, ale obsahuje prvek subjektivního hodnocení a postřehu pro potřeby individuálního, originálního řešení, schopnost vidět jednoduché ve složitém, ale i složitě v jednoduchém...“ [11] (Hazuková, 2010, str. 12)

Žák by měl být veden ke sebevědomé projevení sebe sama a v důvěru ve své komunikační schopnosti. Ověřování komunikačního obsahu ve skupině, v rodině, se spolužáky, také by měl být schopen obsah tvorby vysvětlit a obhájit svůj záměr.

Důležitou součástí výtvarné výchovy je estetické osvojování světa, rozvoj estetického cítění, vnímavosti k uměleckému dílu a naopak, díky dílu být schopen poznat sebe a své potřeby. Součástí těchto procesů je nalézání vazeb mezi různými styly umění ve zpracování stejného tématu a schopnost vcítit se do kulturních potřeb lidí kolem a potřeb svých.

9,10: HAZUKOVÁ, Helena, ŠAMŠULA, Pavel, *Didaktika výtvarné výchovy I*, Praha: Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta, 2005, 129 s., ISBN- 80-7290-237-7

11: HAZUKOVÁ, Helena, *Didaktika výtvarní výchovy VI.:Tvořivost a výtvarná výchova*, Praha: Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta.2010, 109 s. ISBN- 978-80-7290-434-1

Jiří David ve svém článku „Elementární tvar a moderní forma ve výtvarné výchově“ klade důraz na důležitost rozlišování dětského primitivismu a moderního primitivismu jako uměleckého směru. V analýze dětské tvorby je nutné vnímat dílo v elementární rovině. Důležitým aspektem je též ontogenetický vývoj tvorby a jedince samotného, nejedná se tedy o estetické hodnocení.[12]

„Dítě se sice často umělecky projevuje, ale umělcem není, protože je v moci svého talentu, ale samo svůj talent v moci nemá.“ napsal Malraux. Tento výrok nám dává velmi konkrétní představu, kdy lze výtvarné projevy začít chápat jako umění.[13]

Na prvním stupni základních škol má výtvarná výchova funkci hlavně sebevyjadřující. Žáci se učí tvořivě využívat prostředků sebevyjádření a interpretace. S přestupem na 2. stupeň se možnosti rozšiřují. Do výuky se začleňují historické a společenské souvislosti a žáci zjišťují, jakým způsobem tyto aspekty ovlivňují umění a kulturu. Tvorba se propojuje s multimédií, literaturou a dramatickou tvorbou. Způsob, jakým lze tyto předměty propojit pro svůj účel. Obsah výtvarné výchovy je také z části ověřováním komunikačních účinků zkrze aktivity. Zjistit možnosti komunikace zkrze umění a poznávání komunikačních prostředků v umění a jak je využívat a interpretovat.

Rozvoj smyslové citlivosti je jeden z cílů výtvarné výchovy. Díky podpůrným činostem se žák učí rozpoznávat podíl jednotlivých smyslů na vnímání okolí a to, jak s touto zkušeností naložit v procesu komunikace a tvorby.[14]

Důležitým aspektem výtvarné činnosti je zážitek a bezprostřední smyslový a emocionální kontakt se situací či předmětem, který přenášíme zkrze tvorbu na papír, či jiný výtvarný materiál.

Další klíčová součást výtvarné výchovy a tvorby by měla být reflexe, kdy žák nahlas vysloví, co vlastně vytvořil, co to znamená pro něj a jak to hodnotí v kontextu tvorby ostatních žáků.

12: HAZUKOVÁ, Helena, ŠAMŠŮLA, Pavel, *Didaktika výtvarné výchovy I*, Praha: Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta, 2005, 129 s., ISBN- 80-7290-237-7

13: DAVIDO, Roseline, *Kresba jako nástroj poznání dítěte: Dětská kresba z pohledu psychologie*, Praha, Portál, s. r. o. 2001, ISBN- 80-7178-449-4

14: JEŘÁBEK, Jaroslav, TUPÝ, Jan, Umění a kultura: část C. *In Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: příloha č. 2*, JEŘÁBEK, Jaroslav, TUPÝ, Jan, č.j. MSMT-2647/2013-210, Praha, MŠMT, 2013, str. 67

7. Závěr

Praktická část bakalářské práce se skládá ze souboru 12 obrazů různé velikosti. Tématicky se zabývám osobním životem a konkrétně večery v průběhu roku. Z původně obecně zaměřené práce nakonec vznikl velmi osobní a konkrétní tvorba. I přes složitější začátky, ve kterých jsem se hledala a zjišťovala způsob, který pro mě a mou tvorbu bude nejpřínosnější, jsem doufám docílila dobrého výsledku. Obrazy působí nabitě emocemi a celkové vyznění souboru je podle mého názoru autorské a kohézní.

V teoretické části se věnuji popisu jednotlivých inspiračních zdrojů a samotných obrazů. Dále pak reflektuji samotnou tvorbu a její přínos pro mě. Součástí teoretické části je také hledisko pojednávající o využití tématu mé bakalářské práce jako předmět výuky. Vytvořila jsem strukturu projektu, ve kterém bych téma využila, a rozebrala pojetí výtvarné výuky, ve kterém by toto téma bylo nejpřínosnější pro žáky.

8. Resumé

In the practical part of the bachelor work I created twelve paintings of different sizes. The theme of the work is twelve evenings at my home during the year. I didn't specifically pick evenings from the past year. My time range starts in my second year on the university. Style of the paintings is concrete, but still in distinctive gesture.

My inspiration came from modernism, specifically expressionism and postimpressionism. Important aspect of my work has been to create believable atmosphere of the evening, with a slight tinge of intimacy.

In theoretical part of the bachelor work I deal with the historical context of my work and inspiration in art history. Then, for me a very important part, the reflection of my actual work, follows. Last part is the pedagogical use of my theme. I wrote down simple structure of the project in which my theme could be used and then I analyze the function of Art at school.

9. Zdroje

9.1. Seznam použité literatury

GOMBRICH, E. H., *Příběh umění*, Praha, Argo, Mladá fronta, 2001, ISBN-80-7203-143-0

JEŘÁBEK, Jaroslav, TUPÝ, Jan, *Umění a kultura: část C. In Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: příloha č. 2*, JEŘÁBEK, Jaroslav, TUPÝ, Jan, č.j. MSMT-2647/2013-210, Praha, MŠMT, 2013, str. 67

DAVIDO, Roseline, *Kresba jako nástroj poznání dítěte: Dětská kresba z pohledu psychologie*, Praha, Portál, s. r. o. 2001, ISBN- 80-7178-449-4

HAZUKOVÁ, Helena, ŠAMŠULA, Pavel, *Didaktika výtvarné výchovy I*, Praha: Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta,,2005, 129 s., ISBN- 80-7290-237-7

HAZUKOVÁ, Helena, *Didaktika výtvarní výchovy VI.:Tvořivost a výtvarná výchova*, Praha: Univerzita Karlova. Pedagogická fakulta.2010, 109 s. ISBN- 978-80-7290-434-1

KULKA, Jiří, *Psychologie umění, 2.*, přepracované vydání, Praha, GRADA Publishing a.s., 2008, ISBN-978-80-247-2529-7

9.2. Elektronické zdroje

Akrylové barvy [online] Dostupné z:

<<http://www.koh-i-noor.cz/akrylove-barvy>> Citováno dne [26. 6. 2014]

Munch Edvard [online] Dostupné z

<<http://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/munch/munch.karl-johan.jpg>> citováno dne [27.6.2014]

Vincent van Gogh [online] Dostupné z

<http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=8065> citováno dne [27.6.2014]

Édouard Manet [online] Dostupné z

< http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=587> citováno dne [27.6.2014]

Claude Monet [online] Dostupné z

<http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=6682> citováno dne [27.6.2014]

Paul Cézanne [online] Dostupné z

<http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=202> citováno dne [27.6.2014]

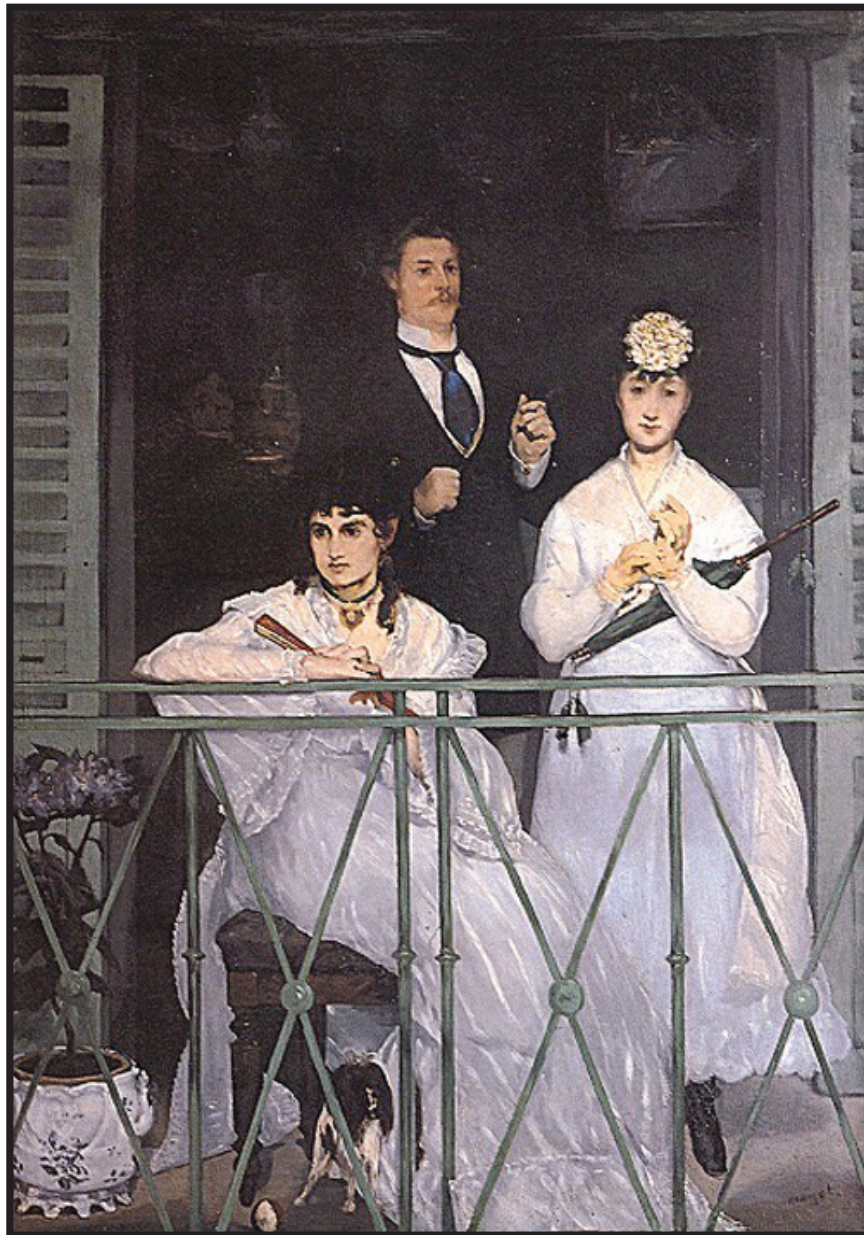
Galerie letos ovládli Filla, Štýrský a Zrzavý [online] Dostupné z

<http://kultura.idnes.cz/galerie-letos-ovladli-filla-styrsky-a-zrzavy-fny-/vytvarne-umeni.aspx?c=A071220_145539_vytvarneum_efl> citováno dne [27.6.2014]

Hora Sainte-Victoire [online] Dostupné z

<http://de.wikipedia.org/wiki/Paul_C%C3%A9zanne> citováno dne [27.6.2014]

10. Obrazové přílohy



Příloha č. 1

Édouard Manet

Balkón

Zdroj *Édouard Manet*, Dostupné z < http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=587> citováno dne [27.6.2014]

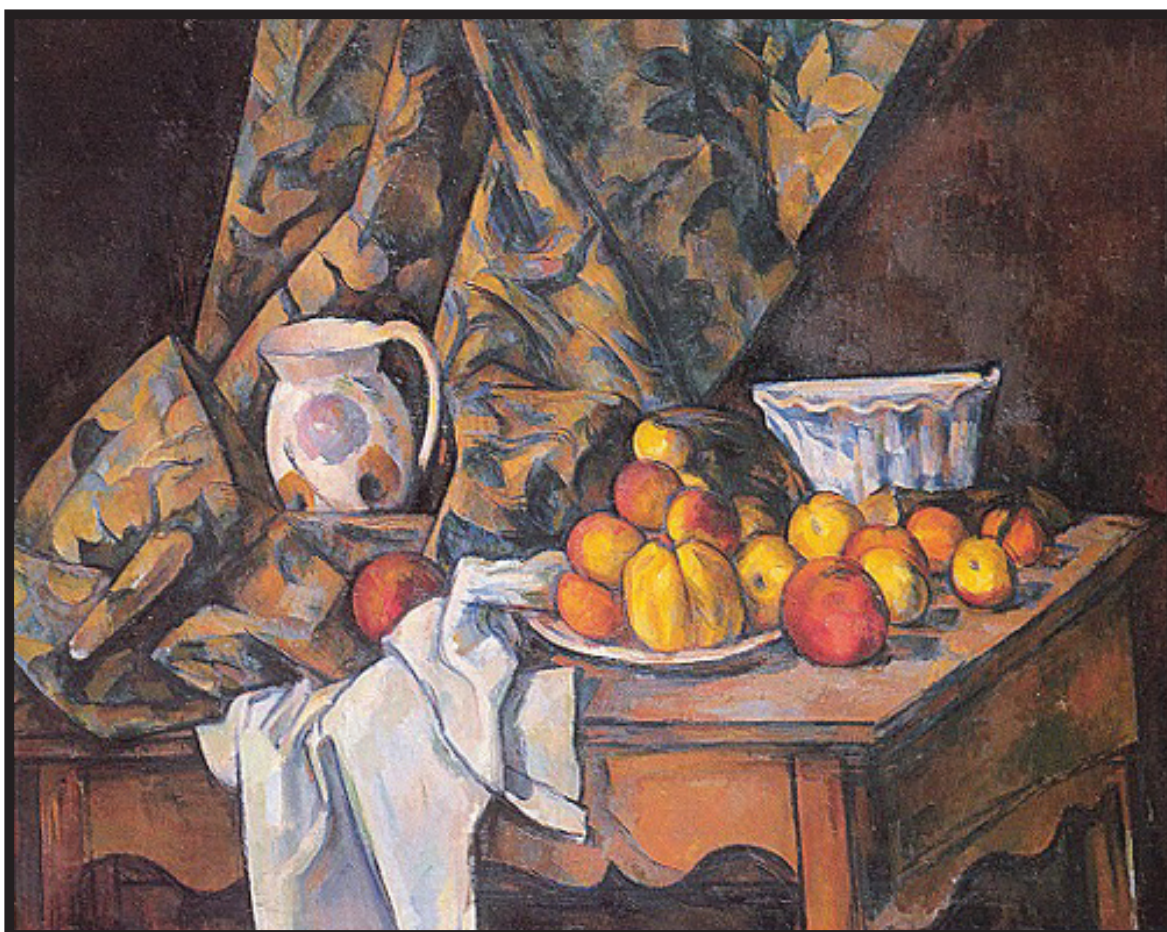


Příloha č. 2

Claude Monet

Červený šátek: Portrét Camille Monetové

Zdroj *Claude Monet*, Dostupné z <http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=6682> citováno dne [27.6.2014]



Příloha č. 3

Paul Cézanne

Zátiší s jablky a broskvemi

Zdroj *Paul Cézanne*, Dostupné z <http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=202> citováno dne [27.6.2014]



Příloha č. 4

Vincent van Gogh

Hvězdná noc nad Rhônou

Zdroj *Vincent van Gogh*, Dostupné z <http://www.artmuseum.cz/reprodukce2_pohled.php?dilo_id=8065> citováno dne [27.6.2014]

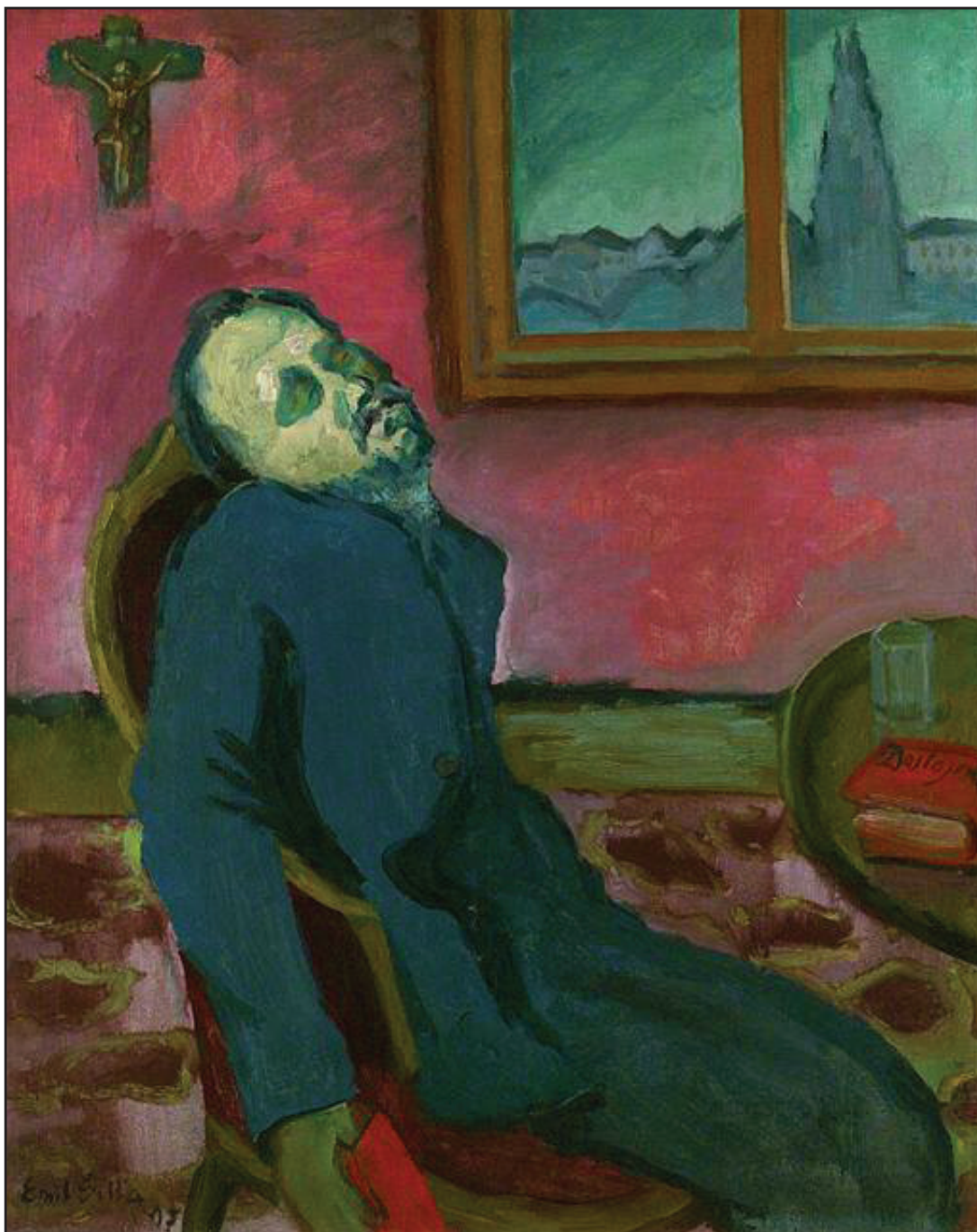


Příloha č. 5

Edvard Munch

Evening on Karl Johan

Zdroj *Munch Edvard*, Dostupné z <<http://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/munch/munch.karl-johan.jpg>> citováno dne [27.6.2014]

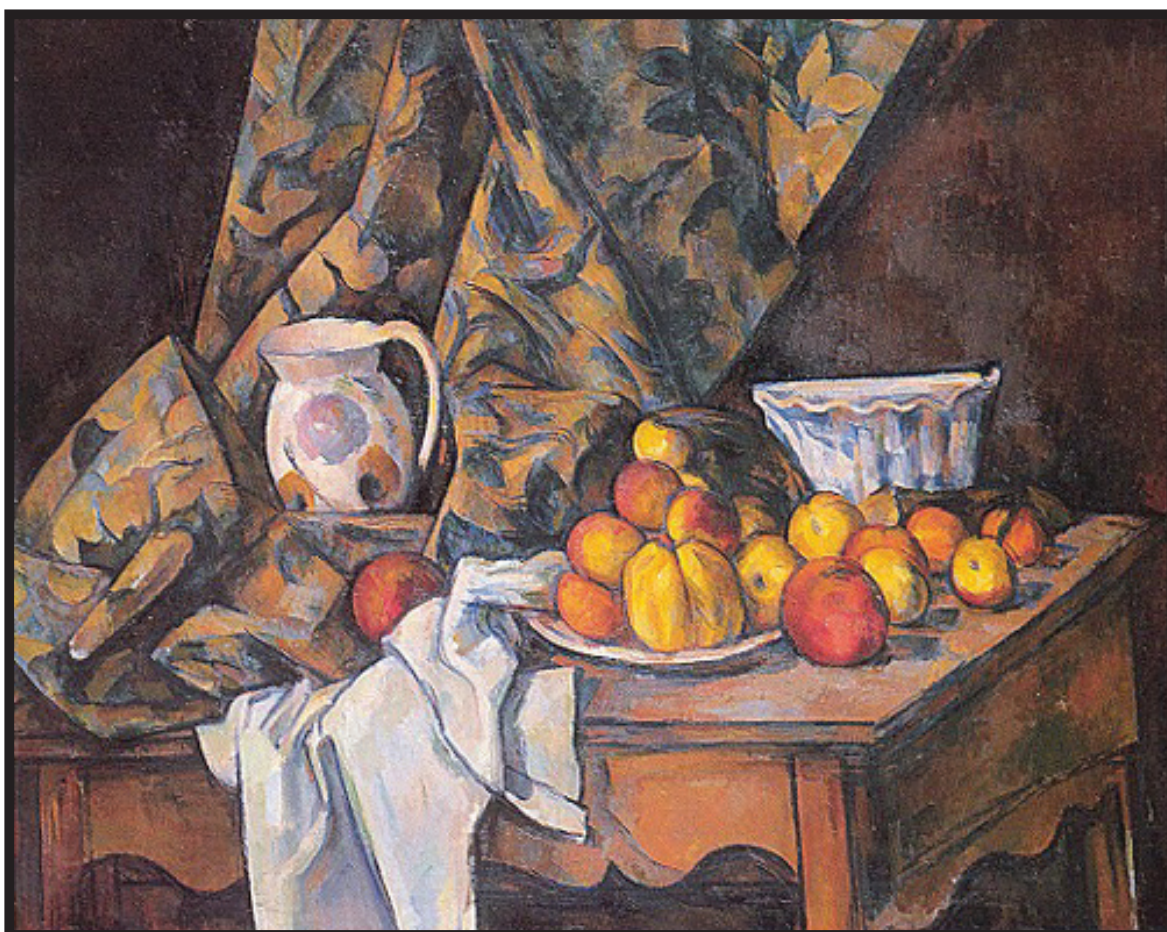


Příloha č. 6

Emil Filla

Čtenář Dostojevského

Zdroj *Galerie letos ovládli Filla, Štýrský a Zrzavý*, Dostupné z <http://kultura.idnes.cz/galerie-letos-ovladli-filla-styrsky-a-zrzavy-fny-/vytvarne-umeni.aspx?c=A071220_145539_vytvarneum_efl> citováno dne [27.6.2014]



Příloha č. 7

Paul Cézanne

Hora Sainte-Victoire

Zdroj *Paul Cézanne*, Dostupné z

<http://de.wikipedia.org/wiki/Paul_C%C3%A9zanne> citováno dne [27.6.2014]



Příloha č. 8

Terasa



Příloha č. 9

Rybník



Příloha č. 10

Noc



Příloha č. 11

Večeře



Příloha č. 12

TV



Příloha č. 13

Tichá domácnost



Příloha č. 14

Balkón



Příloha č. 15

Koupel



Příloha č. 16

Hra



Příloha č. 17

Rodina





Příloha č. 19

Čtenář